

ANDIJON VILOYATIDA QISHLOQ XO‘JALIGI SALOHIYATI HAMDA AGROTURIZM IMKONIYATLARI TAHLILI

Nurmatova Inobatxon Avazbek qizi
Andijon Davlat Universiteti magistranti

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada Andijon viloyatida qishloq xo‘jaligini rivojlantirish bo‘yicha olib borilayotgan ishlar tahlil qilingan, hamda, agroturizm salohiyati va imkoniyatlari yoritilgan. Mamlakatimizda ishlab chiqilgan qonun - vaqarorlarga asosan kamchiliklar ko‘rib chiqilgan.

Kalit so‘zlar: *Qishloq xo‘jaligi, agroturizm, klaster, intensiv bog‘, infratuzilma.*

АБСТРАКТ

В данной статье проанализирована работа, проводимая по развитию сельского хозяйства Андижанской области, выделены потенциал и возможности агротуризма. Закон, разработанный в нашей стране, рассмотрен с учетом его недостатков.

Ключевые слова: *Сельское хозяйство, агротуризм, кластер, интенсивный сад, инфраструктура.*

ABSTRACT

In this article, the work carried out on the development of agriculture in Andijan region is analyzed, and the potensial and opportunities of agrotourism are highlighted. Based on the laws and regulations developed in our country, shortcomings were considered.

Key words: *Agriculture, agrotourism, cluster, intensive garden, infrastructure.*

KIRISH

O‘zbekiston dehqonchilikning eng qadimiy o‘choqlaridan biridir Bundan bir necha ming yil avval g‘alla ekinlari, qovun, tok va boshqa mevalar hamda o‘simliklar yetishtirilgan Ular hozirgi kungacha dunyo bozorlarida mazasi va sifati bilan ajralib turadi. Qishloq xo‘jaligi rekreatsiya imkoniyatlarini turli xil yo‘nalishdagi yangi qirralarni tadbiiq etish hamda tashkil qilish sayyohlarni yil davomida qabul qilish imkonini beradi. Qishloq xo‘jaligi sohalarining mavjud boy imkoniyatlaridan to‘liq foydalanish, ayniqsa uni agroturizm orqali rivojlantirish va qishloq aholisining farovonligini oshirish bizning asosiy maqsadlarimizdanb biri hisoblanadi.

Tadqiqot metodologiyasi.

Mamlakatimizning iqlim sharoiti qishloq xo'jaligining har bir tarmog'i kabi agroturizm sohasini ham istiqbolda yanada rivojlantirish eng muhim omillardan biridir. Ushbu imkoniyatlardan samarali foydalanib, qishloq joylarda aholi bandligini ta'minlashdan tashqari, rekreatsiya turizmi bilan agroturizmni bir hududda yonma yon rivojlantirish, mahsulotlarning eksport salohiyatini oshirib, jahon bozorida assortimentini ko'paytirish va ularning raqobatdoshligini oshirish doirasida bir qancha amaliy ishlar olib borilmoqda. Jumladan, Andijon viloyatining tuman va shaharchalarida fermerlar va ishchi hodimlar tuproqning hosildorligidan tortib, mahsulotning sifatigacha eng yuqori turlarini yetishtirish, tabiiy usullardan foydalanish yuzasidan zarur ishlar olib borishmoqda. Agrar sohani rivojlantirish, qishloq xo'jaligi ishlab chiqarilishi samaradorligini oshirish, qishloq xo'jalik mahsulotlari qayta ishlash sanoatini rivojlantirishda mintaqalarning o'ziga xos xususiyatlari, shart-sharoitlaridan unumli foydalanish asoslanadi. O'zbekiston respublikasi qishloq xo'jaligi bilan bog'liq bo'lgan sohalarni rivojlantirish bozor munosabatlariga o'tish jarayonida muhim ro'l o'ynaydi. Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirish va ularni yetkazib berish Agrosanoat majmualarining bir ko'rinishi sifatida iqtisodiyotimizning bir bo'lagi hisoblanadi. Rivojlangan mamlakatlarda agroturizmning turli xil ko'rinishlari shakllangan. Ularda agroturizm shakllari ko'proq ekoturizm ko'rinishida namoyon bo'ladi. Mahalliy aholining qishloq xo'jaligi mahsulotlari yetishtirishi va yetkazib berishi bilan bog'liq bo'lgan jarayonlardan turistik maqsadlarda foydalanish, hamda ekologik jihatdan toza bo'lgan qishloq sharoitida dam olishni tashkil etishni agroturizmning bir ko'rinishi sifatida e'tirof etish mumkin.

Agroturizm yetarli darajada shakllanib rivojlangan davlatlar qatoridagi asosiy o'rinlarni G'arbiy yevropadagi Italiya, Fransiya, Germaniya hamda AQSh davlatlari egallaydi. G'arbiy Yevropada agroturizm turizm sanoatining samarali va daromad keltiruvchi bo'g'ini sifatida shakllanishiga davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishiga sabab bo'lgan.

Tadqiqot natijalari.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev mamlakatimizda turizmni izchil rivojlantirish istiqbollari, sayyohlik obektlaridan samarali foydalanish, ko'rsatilayotgan xizmat turlari sifatini oshirish, yurtimizga tashrif buyurayotgan sayyohlar oqimini ko'paytirish borasida amalga oshirilayotgan ishlar tahliliga bag'ishlangan yig'ilishida, ...”Turizm-iqtisodiyotning muhim tarmoqlaridan biri, mavjud imkoniyatlardan samarali foydalangan holda, ushbu tarmoqni yanada takomillashtirish zarur, buni davrning o'zi taqozo etmoqda” deb izoh qoldiradi.

Viloyat bo'yicha Qishloq xo'jaligi yerlarining umumiy maydoni - **228 285** ga. Umumiy ekin maydoni **198 345** gektarni tashkil etadi. Hammasi bo'lib, Andijon viloyatida **2020-yilda 39** ta agroklaster faoliyat yuritgan. Shulardan **12** tasi paxta-to'qimachilik (ishlab chiqarish quvvati – **268 232 t.**) **2** tasi g'allachilik (ishlab chiqarish quvvati – **20 091 t.**) **9** tasi sholichilik (ishlab chiqarish quvvati – **22 268**) hamda **16** tasi meva va sabzavotchilik (ishlab chiqarish quvvati – **236 442 t.**) klasterlari. Ularga **99 704** gektar yer ajratib berilgan, shundan **17 763** gektari klasterga berilgan, klaster tarkibiga kiruvchi **4 279** ta fermer xo'jaligi esa **82 067** gektar maydonda joylashgan.

Viloyatda **7447** ta fermer xo'jaligi mavjud bo'lib, ulardan **2 330** tasi paxta-g'allachilik, **307** tasi g'alla, **2139** tasi bog'dorchilik, **39** tasi bog'dorchilik-uzumchilik, **115** tasi uzumchilik, **877** tasi bog'dorchilik va poliz ekinlari, **303** tasi bog'dorchilik-g'allachilik, **595** tasi chorvachilik, **18** tasi ipakchilik, **76** tasi parrandachilik, **427** tasi baliq xo'jaligi, **36** tasi asalarichilik, **131** tasi boshqa yo'nlishlarga oid.

Viloyatda **179,9** gektar maydon **141** ta fermer xo'jaligi tomonidan issiqxonalarga ajratib berilgan, ulardan **6** ta gidroponika uslubida **41** gektar maydonda, **1** tasi oynali uslubda **5** gektar maydonda, **134** tasi plyonka uslubida **134** gektar maydonda.

Hozirgi paytda **571 ta** fermer xo'jaligiga **3 635** gektar yer intensiv bog'lar uchun ajratilgan. **2021-yilda 7** gektar yer maydon issiqxona xo'jaligi bo'yicha **6** ta loyihaga va **1802** gektar maydon intensiv bog'lar bo'yicha **398** ta loyihaga berilishi rejalashtirilgan.

Muhokama.

Mamlakatimizda agroturizmni zamonaviy yondashuvlar yordamida tashkil etish orqali yangi ishchi o'rinlari yaratiladi, bundan tashqari turistlar oqimini yuqori sur'atlarda o'sishiga sabab bo'ladi. Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ekologik toza ishlab chiqarish hamda tashqi va ichki turistlar uchun qulay sharoitlarni yaratish orqali, qishloq aholisi uchun pul mablag'larini olib kirish va shu bilan birga xorijiy valyutani oqib kirishini ortishiga sabab bo'ladi.

Agroturizmning faoliyati mavsumiy harakterga ega ekanligi, turistlarni va agroturmahsulotlarni import qilish jarayonining raqobatlasha olish qobiliyati hamda, eng asosiysi yuqori malakali kadrlarni yetishmasligi, uning rivojlanishi va o'sishiga o'z ta'sirini o'tkazmay qo'ymaydi. Shuning uchun ham yuqoridagi kamchiliklarni bartaraf etish chora-tadbirlarini o'rganish zarur.

Avvalo, jalb etilayotgan turistlarni asosan turizmning qaysi yo'nalishlariga ko'proq qiziqishini o'rganish, agroturistik mahsulotlarini sotib oluvchilar xohish-istaklarini inobatga olish hamda shunga ko'ra naxr belgilash zarur.

Keyingi o‘rinda, Agroturizm bilan shug‘ullanmoqchi bo‘lgan tadbirkor va fermer xo‘jaliklarni kamchiliklari hamda qishloq xo‘jaliklari infratuzilmasi o‘rgaaniladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2018- yil 2-apreldagi 03/1-220-son bilan tasdiqlangan “Qoraqalpog‘iston Respublikasi va viloyatlarda namunali fermer xo‘jaliklarini sayyohlarga xizmat ko‘rssatishga moslashtirish, ularga sayyohlarni jalb qilish hamda ularning mamlakatimizda bo‘lish muddatlarini uzytirish maqsadida agroturizm va qishloq xo‘jaligi turizmini rivojlantirish bo‘yicha chora-tadbirlar dasturi”. www.lex.uz.

2. Mamajonov M. *Tabiatdan foydalanishning geografik asoslari*. A.: “hayot nashri” 2020.

3. Shomuratova N.T. *O‘zbekistonda ekologik turizm va uning tabiiy geografik jihatlari: Dis... geog. fan. nom. - Toshkent: 2012. - 225-bet.*

4. Komilov N.Q. , Jumaxanov Sh.Z., Mirzaaxmedov X.s., Toshpo‘latov A.M. *Sotsial va madaniy geografiya*. T.: 2020.